

Stockholms kommun

Rektorn vid Akalla grundskola

Beslut för grundskola, grundsärskola och fritidshem

---

efter tillsyn av Akalla grundskola
i Stockholms kommun

Tillsyn i Akalla grundskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Akalla grundskola besöktes av Skolinspektionen den 7 och 8 mars 2013.

Fakta om skolan

Akalla grundskola ligger i kommundelen Rinkeby-Kista i Stockholms kommun. Från och med vårterminen 2013 inrymmer skolbyggnaden årskurserna F-9, sedan Akallaskolan 7-9 och Stenhagsskolan F-6 slagits ihop. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-9 och grundsärskolan Sveaborg. På skolan finns också två grupper för nyanlända elever, en för årskurserna 1-6 respektive 7-9. Vid tillsynstillfället har Akalla grundskola 489 elever. Av dessa går 51 i förskoleklassen och 13 i grundsärskolan, inriktning träningskola. 189 elever är inskrivna på skolans fritidshem.

Rektorn och två biträdande rektorer utgör ledningsgruppen. Arbetslagen i årskurserna 1-5 och förskoleklass är organiserade årskursvis. Årskurserna 6-9 utgörs av två arbetslag, som spänner över årskurserna 6-9.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverket statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i årskurs 3 år 2012 nådde 33 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i matematik. För riket var motsvarande siffra 72 procent. Av skolans egen redovisning av kunskapsresultaten i matematik för samma år framgick att mellan 60 och 85 procent av eleverna bedömdes uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås i årskurs 3, beroende på vilken klass eleverna gick i.

För ämnesprovet i svenska visar Skolverkets statistik att 40 procent av eleverna i årskurs 3 nådde kravnivån på samtliga delprov. För riket var motsvarande siffra 72 procent. Av skolans egen redovisning av kunskapsresultat för samma år framgick att mellan 75 och 100 procent av eleverna bedömdes uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås i ämnet svenska i årskurs 3, beroende på vilken klass eleverna gick i.

I de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena var det enligt skolans bedömning år 2012 mellan 91 och 100 procent av eleverna som nådde de kunskapskrav som minst ska uppnås, beroende på ämne och klass.

Årskurs 6

För årskurs 6 visar Skolverkets statistik för läsåret 2011/2012 att 72 procent av eleverna nådde kravnivån på samtliga delprov i matematik. För riket var motsvarande siffra 79 procent. I skolans egen sammanställning av kunskapsresultaten för samma år framgår att 70 procent av eleverna nådde minst betyget E i matematik. På ämnesprovet i engelska nådde 80 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov. Motsvarande siffra för riket var 87 procent. Skolans lärare bedömde samma år att 76 procent av eleverna nådde minst betyget E samma år. Vidare nådde 76 procent av eleverna kravnivåerna på det nationella ämnesprovet i svenska, att jämföra med rikets 82 procent. I ämnet svenska bedömde lärarna att 79 procent av eleverna nådde minst betyget E.

I de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena var det enligt skolans bedömning år 2012 mellan 75 och 78 procent av eleverna som nådde de kunskapskrav som minst ska uppnås, beroende på ämne och klass. I övriga ämnen har Skolinspektionen inte tagit del av några sammanställningar.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets statistik för år 2012 var det genomsnittliga meritvärdet 169 poäng i årskurs 9, jämfört med 211 poäng för riket. Under de senaste fem åren har meritvärdet på Akalla grundskola varierat mellan 169 (år 2012) som lägst och 202 som högst (år 2011). Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde målen i alla ämnen år 2012 var 33 procent. Motsvarande siffra för riket var 77 procent. Under de fem senaste åren har andelen elever som nått målen i samtliga ämnen varierat mellan 33 procent som lägst (år 2012) och 65 procent som högst (2008).

Andelen elever som var behöriga till gymnasieskolans högskoleförberedande program varierade mellan 59 och 63 procent beroende på program. 63 procent av eleverna var behöriga till yrkesförberedande program.

Enligt Skolverkets statistik har andelen elever som minst nått målen i ämnet matematik minskat under de senaste fem åren, från drygt 91 procent (år 2008) till 76 procent (år 2012). I ämnet engelska har resultatet, som i flera andra ämnen, varierat beroende på år. År 2008 nådde 85 procent av eleverna minst målen i engelska, mot 72 procent (år 2012). I ämnet slöjd har elevernas resultat varit jämförelsevis högt, som lägst nådde 83 procent av eleverna målen i ämnet (år 2009), som högst 97 procent (år 2010).

Relationen mellan slutbetyget och betyget på de nationella ämnesproven i årskurs 9

Skolverkets statistik visar att en större andel av eleverna i Akalla grundskola under de senaste fyra åren fått ett lägre slutbetyg i engelska än betyg på det nationella ämnesprovet, jämfört med andelen i riket.

I matematik är relationen den motsatta, här har, bortsett från år 2012, en större andel av eleverna i Akalla grundskola fått ett högre slutbetyg än provbetyg jämfört med riket de senaste fyra åren.

Enligt rektorn nådde eleverna i Sveaborgskolan målen i kursplanerna efter sina förutsättningar.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Akalla grundskola visar att skolan behöver vidta en rad åtgärder för att samtliga elever ska ges möjligheter att nå målen för utbildningen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Av Skolverkets statistik framgår att Akalla grundskolas kunskapsresultat behöver förbättras. År 2012 var kunskapsresultaten för de elever som avslutade årskurs 9 de lägsta på fem år, såväl vad gäller meritvärdespoäng som andelen elever som uppnådde målen i alla ämnen. Samma år visar statistik för de nationella ämnesproven i årskurs 3 att endast 33 procent av eleverna nådde kraven på samtliga delprov i det nationella ämnesprovet i matematik. I ämnet svenska var det 40 procent av eleverna som nådde kraven på samtliga delprov. Resultatet för eleverna i årskurs 6 var bättre, men också lägre jämfört med riket som helhet.

Rektorn beskriver i intervjuer att han tillträdde 2009 i en skola med en rad problem vad gällde trygghet och studiero. Rektorn och lärarna berättar att det rådde en situation där lärarna och skolledningen hade misslyckats med att se till att skolan var en trygg miljö för såväl elever som personal. Till exempel kunde brandlarmet utlösas flera gånger per dag och det förekom att elever hotade både andra elever och lärare. Såväl rektorn som flera lärare menar dock att man lagt ner ett omfattande arbete på att göra skolmiljön tryggare under de senaste åren. Detta, uppger rektorn och lärarna vidare, har också gett resultat. Av Skolinspektionens utredning framgår att arbetet har varit framgångsrikt; i Skolinspektionens enkäter som eleverna i årskurs 5 och 9 har svarat på, samt i de i intervjuer med elever i årskurs 3, 6 och 9 som Skolinspektionen gjort, framgår att Akalla grundskola upplevs som en trygg skola av de flesta elever. I utredningen framgår dock att arbetet kring trygghet, studiero och värdegrund behöver utvecklas. Flera elever vittnar om att det ofta händer att elever kränker andra elever, till exempel genom verbala förolämpningar kopplade till exempel till kön eller sexuell läggning. Skolinspektionen observerar att flera lärare jobbar aktivt med värdegrundsfrågor men bedömer samtidigt att skolan som helhet behöver utveckla ett mer målinriktat värdegrundsarbete som genomsyrar hela verksamheten.

Skolinspektionen bedömer vidare att verksamhetens kvalitetsarbete behöver förbättras. Rektorn uttrycker i intervjun att nu när skolmiljön har blivit tryggare kan skolan fördela mer resurser på att förbättra och utveckla undervisningen. Flera av de intervjuade i personalen bekräftar detta och menar att de hoppas kunna arbeta mer med pedagogiska frågor. I sina verksamhetsbesök såg Skolinspektionen flera exempel på god undervisning som kännetecknades av en uppmuntrande lärandemiljö med tydlig struktur och där barnen och eleverna gavs möjlighet att vara delaktiga och diskutera. Skolinspektionen gör dock bedömningen att undervisningen behöver förbättras ytterligare. Till exempel behöver eleverna ges större möjligheter till inflytande över undervisningen. Detta arbete varierar mellan lärare, några ger eleverna möjligheter att delta aktivt i arbetet, andra inte. Det står också klart att skolan inte har en tydlig plan för hur elevernas inflytande ska öka i takt med deras ålder och mognad. Undervisningen och arbetet med särskilt stöd behöver också i större utsträckning utgå från varje elevs enskilda behov och förutsättningar. Skolinspektionen har i utredningen sett exempel på åtgärdsprogram som inte ger eleverna det stöd som de har rätt till. Mot denna bakgrund är det viktigt att Akalla grundskola förbättrar sitt kvalitetsarbete och bättre analyserar metoder och arbetssätt i undervisningen så att utbildningen kan utvecklas och eleverna kan ges bättre förutsättningar för att nå målen för utbildningen.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 5 juli 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att rektorn fattar beslut om undervisning i svenska som andraspråk.
- Samordna undervisningen i olika ämnesområden så att eleverna ges möjlighet till överblick och sammanhang och att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

- Ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.
- Anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Besluta om hur utbildningen i grundsärskolan ska läggas upp utifrån den enskilde elevens förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Motivering

Svenska som andraspråk

Enligt skolförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk anordnas, om det behövs. Det är rektorn som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

Enligt lärarna beslutar de själva om en elev ska läsa svenska som andraspråk eller svenska, och det framgår också att kriterierna för vilket ämne eleven ska få undervisning i varierar mellan lärare. Det är också oklart utifrån vilka kunskapskrav som eleverna bedöms. Rektorn menar att eleverna ges omdöme i ämnet svenska fram till årskurs 5, men då betygsättningen sker i årskurs 6 sker denna enligt kunskapskraven i svenska som andraspråk. Av intervjun med lärarna framgår att det inte är helt klart vilket ämne eleverna får undervisning i eller mot vilka kunskapskrav som de bedöms. Skolinspektionen menar att det är viktigt att skolan skaffar sig tydliga rutiner för att försäkra sig om att eleverna läser enligt den kursplan som bäst tillgodoser deras möjlighet att utveckla sin språkliga förmåga.

Samverkan mellan lärare, stimulans och anpassning av undervisningen

I läroplanen anges att lärarna ska samverka med andra lärare för att nå utbildningsmålen. Läroplanen anger också att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Av intervjuer med lärare och elever i de högre årskurserna framgår att undervisningen i liten utsträckning samordnas i olika ämnesområden. Några lärare ger exempel på hur de samverkat för att samordna undervisningen, men uppger samtidigt att arbetssättet inte är regelbundet eller ofta förekommande. Detta bekräftas av Skolinspektionens enkät som den pedagogiska personalen i Akalla grundskola getts möjlighet att svara på inför tillsynen av skolan. Här uppger över hälften av de svarande lärarna att det stämmer ganska dåligt att man har ämnesöverskridande arbeten i skolan.

Enligt skollagen ska alla barn och elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling. Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och att

lärarna har ett utpekat ansvar för att hänsyn tas till den enskilda individens förutsättningar. Även skollagen betonar att hänsyn ska tas till barns och elevers olika behov.

Flera av de intervjuade lärarna menar att skolan, sedan den nuvarande rektorn tillträdde, har arbetat för ett synsätt där eleven sätts i centrum. Enligt lärarna innebär det bland annat att om en elev inte når målen ska detta ses som skolans misslyckande och inte den enskilda elevens, och att skolan alltid ska jobba aktivt utifrån varje elevs behov. Rektorn bekräftar att han jobbar med den utgångspunkten, men menar att det kan variera bland skolans pedagogiska personal hur väl detta omsätts i undervisningen. I intervjuerna beskriver lärarna att de försöker anpassa undervisningen efter varje elevs behov men att det ibland kan vara svårt, bland annat på grund av att det är en sådan stor variation i elevernas kunskaper. Eleverna beskriver i intervjun att de tycker att undervisningen ibland inte är stimulerande. Uppgifterna bekräftas av Skolinspektionens enkät, där uppemot 40 procent av de svarande lärarna menar att det stämmer ganska dåligt att de har förutsättningar att anpassa sin undervisning efter elevernas olika behov. Drygt en tredjedel av de elever i årskurs 9 som svarat på Skolinspektionens enkät menar att det stämmer ganska bra att de får för lite utmanande uppgifter i skolan.

Utbildning i grundsärskolan

Av skollagen framgår att rektorn får besluta att en grundsärskoleelev ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt ämnen enligt grundskolans kursplaner, om en elev har förutsättningar för det.

I Akalla grundskola går två elever som tagits emot i grundsärskolan. Eleverna läser en kombination av ämnen enligt grundsärskolans och grundskolans kursplaner. Av utredningen framgår dock inte att det är rektorn som har beslutat om detta.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i hur skolan arbetar med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 4 och 11 §§, 3 kap. 3 §, 11 kap. 8 §, 14 kap. 2 § skollagen och Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.2 Kunskaper, riktlinjer, 2.5 Övergång och samverkan, 2.8 Rektorns ansvar, En likvärdig utbildning

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att utformningen av elevernas inflytande anges i planeringen av verksamheten och att skolan har en tydlig progression för att ge eleverna utökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Ge eleverna i grundskolan ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Vidare framgår av Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisningen, att lärarna bör utgå från elevgruppens intressen, erfarenheter och föreställningar kring det som undervisningen ska behandla så att eleverna får ett reellt inflytande över undervisningen.

Utredningen visar att det vid Akalla grundskola finns brister vad gäller elevernas möjlighet till inflytande. I planeringen för verksamheten som Skolinspektionen tar del av återfinns inga beskrivningar för hur eleverna ska ges möjlighet till inflytande över utbildningen. I samtal och intervjuer med elever framkommer att de tycker att det varierar mellan olika lärare om hur mycket inflytande de kan ha. Några lärare efterfrågar elevernas synpunkter och ger dem till exempel möjligheter att vara delaktiga i planeringen och utformandet av undervisningen, andra gör det inte. Elevernas uppgifter bekräftas i Skolinspektionens enkät där 81 procent av de svarande eleverna i årskurs 9 menar att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att det bara är lärarna som bestämmer vad de ska arbeta med på lektionerna. Flera lärare uttrycker i intervjuer att elevernas inflytande är ett svårt område. Lärare i de högre årskurserna menar att många elever inte är vana vid att vara med och planera och hellre vill att lärarna ska bestämma. Några lärare i de lägre årskurserna menar att eleverna får vara med

och bestämma vad de ska göra när de har elevens val, men ger få exempel hur de jobbar i de andra ämnena. I intervjuerna med lärarna framkommer att man i skolan inte har fört några gemensamma diskussioner kring hur man ska se på elevernas inflytande i olika årskurser, och hur inflytande ska anpassas efter elevernas ålder och mognad. Rektorn menar i intervjun att detta är ett utvecklingsområde för skolan.

Utredningen visar sammanfattningsvis att eleverna inte ges ett aktivt inflytande över utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 och 14 §§ skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Vidta konkreta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever i skolan och fritidshemmet utsätts för kränkande behandling.
- Upprätta en plan mot kränkande behandling för skolan och fritidshemmet där åtgärderna som anges är anpassade efter varje verksamhets specifika behov och förutsättningar.
- Se till att skolan och fritidshemmet har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.

Motivering

Åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Rektorn och lärarna i de högre årskurserna beskriver i intervjuerna att Akalla grundskola tidigare hade omfattande problem med trygghet och studiero. De senaste åren har skolledningen vidtagit en rad åtgärder, såväl organisatoriska som personella, vars mål har varit att öka tryggheten i skolan. Åtgärderna har enligt såväl lärarna som rektorn gett en tryggare skola. I intervjuer och av Skolinspektionens enkät framgår att eleverna i såväl de lägre som högre årskurserna känner sig trygga i skolan.

Däremot framgår det i intervjuer och samtal med såväl elever, lärare som rektor att det förekommer kränkningar mellan eleverna. Dessa kränkningar kan, enligt de intervjuade, bestå av exempelvis verbala förolämpningar kopplade till etnicitet, kön, sexuell läggning och religion. Några elever menar också att det förekommer mer subtila kränkningar, såsom blickar och ord. Nästan 50 procent av de elever i årskurs 9 som svarar på Skolinspektionens enkät menar att det stämmer ganska dåligt att man i skolan respekterar varandra. En tredjedel av de svarande menar vidare att det stämmer ganska bra att elever som anses anorlunda blir dåligt behandlade av andra elever. Rektorn beskriver också att skolan har problem med nätkränkningar. I såväl lärarintervjun som i intervjun med rektorn framkommer också det har förekommit kränkningar riktade mot grundsärskoleelever.

Av intervjuerna med lärarna och personal i fritidshemmet framgår att man dagligen jobbar med värdegrundsfrågor, bland annat genom att diskutera värderingar och attityder i undervisningen och i fritidshemmet. Vidare beskrivs i den plan mot kränkande behandling som Skolinspektionen tagit del av att man jobbar förebyggande med bland annat kompisstödjare och en temavecka. I den plan mot kränkande behandling som Skolinspektionen tagit del av behandlas endast frågor som rör arbetsro när det gäller årskurserna 7-9, och inte några av de områden som lyfts fram som brister vid tillsynen. I intervjuer uppger flera lärare också att man inte har diskuterat en gemensam värdegrund i skolan. Flera elever och några lärare menar att skolpersonalen inte har ett gemensamt förhållningssätt vad gäller exempelvis ordningsregler, språkbruk och hur man betar sig på lektioner. 80 procent av eleverna i årskurs 9 som svarat på Skolinspektionens enkät menar att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att man i skolan behöver göra mer för att förhindra kränkningar.

Planen mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet med planen mot kränkande behandling bör bedrivas så att planen återspeglar förhållanden i varje enskild verksamhet.

Skolinspektionen har tagit del av Akalla grundskolas plan mot kränkande behandling som gäller för verksamheten i fritidshemmet, förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan. Planen återspeglar dock inte fritidshemmet eller grundsärskolans verksamheter och om det skulle finnas andra behov i dessa verksamheter.

Rapportering av kränkande behandling till huvudmannen

Enligt skollagen är en rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Rektorn uppger i intervju att anmälan till huvudmannen om kränkningar hålls och inte sker systematiskt. Enligt rektorn är detta inget huvudmannen efterfrågar.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

6 kap. 7, 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Utarbeta åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Ge eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.

Motivering

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram från grundskolan och träningsskolan som utarbetats under höstterminen 2012. Åtgärdsprogrammen är av varierande kvalitet. I några åtgärdsprogram framgår elevens behov och hur dessa ska tillgodoses. I flera program är dock beskrivningarna av elevens behov och skolans åtgärder så generellt hållna att åtgärdsprogrammen inte alltid är utvärderingsbara. Till exempel består vissa åtgärder i att eleven ska "gå på läxhjälp" eller "få specialundervisning". I ett åtgärdsprogram är elevens behov identiskt med åtgärden, det vill säga "få specialundervisning". Några av lärarna pratar med uppger att åtgärderna för att stödja eleverna inte är tillräckliga. Rektorn menar att skolans arbete med särskilt stöd behöver för-

bättras genom att ett större ansvar för åtgärderna läggs på skolan. Detta bekräftas i ett av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av. Elevens behov beskrivs vara att den "saknar mycket av kunskaperna som borde vara befästa på hösten i år 2". Två åtgärder beskrivs i programmet, den ena är att eleven ska "tänka på att vara positiv", den andra, som avser skolans insats, är "special undervisning". Skolinspektionen har också tagit del av en utvärdering av samma åtgärdsprogram. Där framgår att skolan inte nått de mål som sattes upp för eleven. Detta föranleder dock inte en utvärdering av åtgärderna, utan anledningen till att skolan inte nått målen förklaras istället med "det beror mycket på NN:s inställning till skolarbetet". I åtgärdsprogrammet framkommer inte heller hur skolan avser att förändra sitt arbete så att eleven ges möjlighet att nå kunskapskraven, istället avser man fortsätta med de åtgärder som hittills använts.

Slutligen saknar också åtgärdsprogrammen information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Sammanfattningsvis visar utredningen att de finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 8-9 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Utarbeta skriftliga bedömningar av grundskoleelevernas kunskapsutveckling när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.
- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna beskriver elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- Se till att det av de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Skriftliga bedömningar

Enligt skollagen ska det i de fall där ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne i grundskolan skrivas en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling.

I de skriftliga bedömningar som Skolinspektionen tagit del av framgår inte vilka delar av kunskapskraven eleven uppnått, och inte heller en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de delar av kunskapskravet som eleven inte uppnått.

Individuella utvecklingsplaner

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i samtliga ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. I Skolverkets allmänna råd om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16) anges att den framåtsyftande delen i den individuella utvecklingsplanen bör utformas så att den tydliggör vilket ansvar skolan, eleven och vårdnadshavaren har för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen har tagit del av skriftliga individuella utvecklingsplaner med omdömen från år 2012. I omdömen för elever i till exempel årskurs 6 görs i flera ämnen enbart en markering om det är osäkert om eleven beräknas nå kunskapskraven i slutet av årskurs 6 eller om eleven når kraven. Inga kommentarer görs i övrigt. Det saknas alltså tydlig information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

I planerna framgår inte alltid vilka insatser som skolan ska vidta för eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. I flera planer läggs nästan allt ansvar på eleven, till exempel innebär många insatser att eleverna ska träna mer hemma eller göra sina läxor. Ofta saknas koppling mellan insatserna och hur dessa ska få eleverna att nå så långt som möjligt enligt läroplanen. I några fall är målen som sätts upp för eleverna så allmänna att de blir otydliga, till exempel är målet för någon elev "att få så bra resultat som möjligt i alla ämnen", en annan ska "höja alla betyg till C".

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

10 kap. 13 och 22 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

I Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet anges att rektorn tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen.

Rektorn uppger i intervjun att han sedan sitt tillträde på skolan haft som mål att skapa förutsättningar för lärande genom att bland annat förbättra skolmiljön och skapa en lugn och trygg skola med en positiv lärandemiljö. Flera av de som Skolinspektionen intervjuat menar att trygghet och arbetsro på skolan förbättrats betydligt under de senaste åren. Rektorn menar att det nu finns förutsättningar för att utveckla pedagogiken. Av vad som framkommer i intervjuer och i den dokumentation kring kvalitetsarbetet som Skolinspektionen tagit del av, följs inte hur arbetssätt och metoder i undervisningen påverkar barn och elevers lärande och utveckling upp i tillräcklig utsträckning. Flera lärare uttrycker i intervjuerna att de är duktiga på att sammanställa och kartlägga elevernas resultat, men mindre framgångsrik i att analysera och omsätta resultaten i utvecklingsinsatser. Rektorn menar att han är medveten om att undervisningen kan utvecklas, men beskriver inte formerna hur detta ska planeras eller genomföras.

Skolverkets nationella statistik visar att det finns återkommande skillnader i relationen mellan elevernas resultat på de nationella proven i matematik och engelska i årskurs 9 och i elevernas slutbetyg. I matematik får en stor andel av eleverna ett högre slutbetyg än provbetyg medan det i engelska råder det motsatta förhållandet, en större andel av eleverna i Akalla grundskola får ett lägre slutbetyg än provbetyg, jämfört med eleverna i riket. Rektorn menar att han inte har analyserat resultaten i engelska. I matematik framförs förklaringen att de elever som får ett högre slutbetyg får extra mycket undervisning efter det nationella provet i matematik vilket innebär att det också lyckas uppnå ett högre slutbetyg än provbetyg. Någon systematisk analys av orsakerna till eventuella avvikelser på skol- eller gruppnivå görs dock inte. Därmed saknas möjligheter att få syn på tids- eller skolspecifika faktorer som kan påverka likvärdigheten i betygssättningen. Exempel på sådana faktorer kan vara lärarnas syn på betydelsen av de nationella proven för elevernas slutbetyg, lokal bedömningskultur eller undervisningens genomförande.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Jens Pettersson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).